



Rivierdijken doorbreken bij overstromingsdreiging is geen optie

De Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging (LCO) heeft onderzocht of het doorbreken van dijken om gebieden te laten overstromen een effectieve maatregel is bij extreem hoogwater in de grote rivieren. De LCO bestaat uit experts van watersystemen, waterkeringen en de gevolgen van overstromingen.

Regelmatig komt bij hoogwateroefeningen de vraag op of een bedreigd gebied te ontlasten is door een ander gebied te laten overstromen. Dit gebeurt door het actief doorbreken van een dijk, met een ongecontroleerde overstroming als gevolg. Het idee hierbij is dat het inzetten van een dergelijk 'noodoverloopgebied' per saldo minder grote gevolgen heeft.

Kernadvies: niet inzetten

De LCO ontraadt het doorbreken van rivierdijken met klem. Het middel is erger dan de kwaal; er is er geen garantie dat hiermee (minder) schade en slachtoffers in het bedreigde gebied voorkomen worden. Dit terwijl de gevolgen in het overstroomde gebied groot zijn. Er is kans op slachtoffers, grote financiële schade en langdurige impact op de samenleving door grootschalig herstel.

Zowel het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) als de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO) onderschrijven het advies.

Niet aangewezen en ingericht

Vaak wordt verondersteld dat er langs onze grote rivieren noodoverloopgebieden zijn aangewezen en ingericht. Dat is niet het geval. Langs regionale wateren is wel een aantal gebieden ingericht als noodberging of calamiteitenpolder, maar daar gaat dit advies niet over. Het gaat ook niet over de inzet van gebieden langs de grote rivieren die wél zijn ingericht als bergingsgebied.

Waarom wordt inzet sterk ontraden?

- **Grote schade is zeker**
Een ongecontroleerde overstroming geeft een kans op slachtoffers, leidt tot grote financiële schade en langdurige maatschappelijke ontwrichting. Er is bovendien geen garantie dat het andere te beschermen gebied daardoor veilig blijft.
- **Geen geschikte locaties beschikbaar**
Nederland heeft in het rivierengebied geen 'lege gebieden' waar een grote hoeveelheid water in kan stromen zonder aanzienlijke gevolgen. De schade in een gebied dat voor noodoverloop wordt ingezet is vergelijkbaar met de schade in het te beschermen gebied.
- **Effect op veiligheid is onzeker en beperkt**
Nederlandse dijken zijn vooral kwetsbaar door sterkteproblemen, niet doordat ze te laag zijn. Daarom heeft het verlagen van de waterstand als gevolg van deze maatregel weinig nut. Bovendien maken veel factoren het slagen onzeker, zoals verwachte rivierafvoer, vorm van de hoogwatergolf en moment van inzet.
- **Qua timing vrijwel onmogelijk**
Voor een effectieve werking moet precies op de piek van het hoogwater worden ingegrepen. Tevens moet de opening breed genoeg zijn. Dat is bij een ongecontroleerde overstroming nauwelijks uitvoerbaar.
- **Onvoldoende tijd voor evacuatie**
Parallel aan de evacuatie van de bedreigde gebieden moet ook de evacuatie (van mensen en vee) in het beoogde noodoverloopgebied opgestart en afgerond worden.

Eindconclusie

In de huidige Nederlandse situatie vormt bewust een dijk doorbreken geen betrouwbaar handelingsperspectief. De schade is groot en zeker terwijl het effect beperkt en onzeker is.

Focus in plaats daarvan op risicobeheersing:

- Zorg voor sterke dijken en betrouwbare keringen
- Organiseer goede crisisvoorbereiding (planvorming, netwerkmanagement)
- Waterbewust handelen en waterrobuust terugbouwen
- Ruimtelijke inrichting

En kort voorafgaand aan of tijdens de crisis:

- Tijdige waarschuwing en heldere communicatie
- Schuilen/evacuatie (beschermen van mensen)